Sumonyi Zoltán

Mint egy látomás Kálnoky ajtajában

Kálnoky Lászlót Vas István tanácsára kerestük fel. Akkor már jó másfél éve bejáratosak voltunk Vasékhoz, még az Eötvös Loránd utcai lakásba, s egyszer azt mondta Pista (akkor még Pista bácsi), hogy „menjetek el Kálnokyhoz is, hogy ne csak az én véleményemet halljátok. Kálnoky nem csak kiváló műfordító, de *koszorútlanul kimagasló költő*, megfogadhatjátok a tanácsait!"

Valószínűleg 1961. október 2-án voltunk először a Mészáros utcai udvari lakásban, mert ezt a dátumot rögzíti első dedikációja a „Lázas csillagon" c. vékony kötetben. Akkor még többnyire hármasban jártunk mindenhová, és miután Várady Szabolcsnak dedikált egy könyvet, zavartan látta, hogy a négy éve megjelent kötetből már csak egyetlen példánya maradt, azt kettőnknek ajánlotta: „Papp Zoltánnak és Bence Györgynek sok szeretettel Kálnoky László."

Az ódon udvarból, amelynek a kapuval szembeni falán egy 19. századi falikút márványkagylója fölöslegeskedett, nyitott és korlát nélküli lépcső vezetett föl Kálnoky lakásába. Az ajtó mindjárt a homályos szobába nyílott, s az idős költő (már negyvennyolc éves volt) öltönyben, kihajtott gallérú fehér ingben fogadta a tizennyolc-tizenkilenc éves kamaszokat. Akkor még nem tudhattam, hogy mindig nagy gondot fordít az öltözködésére; amikor néhány évvel később vendégségbe jött hozzánk acélkék öltönyben és ugyanolyan színű félcipőben, igen aprólékosan mesélte a feleségemnek, hogy hány felé keresett ilyen cipőt, és végül még a cipészmester is milyen nehezen tudta beszerezni azt a bőrt, amely színben pontosan illik az új öltönyéhez. Tehát mindezt nem tudhattam még az első látogatásunkkor, csak feltűnő volt a vasárnapi öltözet és a szoba látványa közötti különbség.

A bejárati ajtóval szemben sötétszürke kanapé, azon foglaltunk helyet, Kálnoky meg egy szögletes fotelben ült a kanapé mellett. Közben föl-fölállt, fügeborral kínálgatott bennünket, s megkérdezte, hogy szoktunk-e kévét inni, mert az édesanyja most főzött le egy adagot. Most, több mint ötven év után visszaemlékezve erre az első találkozásunkra, azt gondolom, hogy legalább annyira zavarban volt, mint ifjú látogatói. Folyamatosan, de szaggatottan beszélt, mert kapkodva vette a levegőt, s elmondta, hogy mindez csak azért, mert fél tüdeje van, fiatal korában egy tüdőgyulladás után súlyos tüdőbajt kapott, hónapokat töltött szanatóriumban. Pedig korábban kitűnő egészségnek örvendett,

mondta, szülővárosában, Egerben szinte az uszodában élt, egyszer még országos ifjúsági úszóbajnok is volt. Majd, mivel vendégei még mindig nem tudtak megszólalni, elmondta, hogy ő föl akarta ajánlani nekünk, fiatal pályatársainak a tegeződést, de Szántó Piroska határozottan megtiltotta, merthogy Vas Istvánnal még nem tegeződünk.

Valahonnan, a szoba sötétebb mélyéről előlépett egy magas, idős asszony, meghatározhatatlan színű hosszú köntösben, és egy tálcán letette a lefőzött kávét. Az édesanyám, mondta Kálnoky, és mi sorban bemutatkoztunk a szótlan öreg hölgynek, aki nyomban visszament abba a láthatatlan helyiségbe, ahonnan előjött. Aztán Kálnoky elkérte a kéziratainkat, azzal, hogy rövidesen elolvassa őket, és majd pontos véleményt mond mindegyikről. Ezért írjuk rá a kéziratokra postai címünket, hogy levelezőlapon értesíthessen bennünket, mikor látogassuk meg legközelebb.

Ekkor már gyorsan távozni akartunk, mert a szobában ugráló kisebb macskák egyre szűkebb körökben keringtek körülöttünk, s csak apró, alattomos mozdulatokkal tudtuk megakadályozni, hogy a térdünkre üljenek. Bizonyára nem értették távolságtartó viselkedésünket, hiszen egy hatalmas kandúr békésen fekhetett a házigazda ölében.

Már búcsúzva föl is álltunk, amikor kopogtak a bejárati ajtón, de meg se várva a választ, az ajtó kivágódott, és belibbent rajta Mándy Iván, akár egy bonviván valami operettből, két oldalt egy-egy fiatal lánnyal a karján. Olyan lendülettel jöttek, hogy mi hátrálva visszaültünk a kanapéra, s ámulattal néztük a hirtelen színpaddá változó szobában a különös színjátékot.

A lányokból gyors váltásokkal tört föl hol a bugyborékoló vihogás, hol a krákogó utálkozás. Egymás szavába vágva mondták, hogy éppen Milán bácsitól jönnek, most megjelent első verseskötetüket vitték a Mesternek, ahogy Laci bácsihoz is ezért jöttek, de képzeljük, mi történt! Az agg Mester mondta nekik, hogy ő már nem tud fölállni, mert nagyon öreg és nagyon beteg, de az ifjú poétalányok csak járuljanak hozzá, és csókolják meg a homlokát. Közelebb, még közelebb, lejjebb, még lejjebb, mondta az agg Mester, aztán gyors mozdulattal megragadta a vállukat és hosszan szájon csókolta őket.

Ezt mesélték, vihogva és utálkozva, ám eléggé érzékletesen részletezve, mintha még élveznék is Kálnoky hüledezését. Aztán belekaroltak a fölöttük szelíden mosolygó Mándyba, az ajtóból még visszaintegettek, és tánclépésben mentek le hárman a falhoz tapadó lépcsősoron.

Eltűntek, mint egy látomás.

2019. február 1.